

Torna la polèmica entre dos personatges importants de la transició democràtica

Benet desmenteix Ortínez

L'historiador Josep Benet ha remès a EL TEMPS un escrit de rèplica al llibre de Manuel Ortínez *Una vida entre burgesos*, publicat recentment per Edicions 62, i del qual EL TEMPS va reproduir alguns fragments al número 467. Aquest és el text que torna a encendre la polèmica.

EL TEMPS del dia 31 de maig dedicava unes columnes a transcriure unes pàgines de les memòries de Manuel Ortínez. En la presentació deia de l'autor "l'home-que-ho-sabia-tot ho conta tot". A més, en el número anterior, Ramon Barnils, referint-se al mateix llibre, escrivia "que el senyor Ortínez en sap moltíssim més que no pas nosaltres", de la història del país. Crec que aquests comentaris poden induir alguns lectors d'EL TEMPS a atribuir a les afirmacions que Ortínez fa en el llibre un crèdit que, en molts casos, no mereixen. Car moltes d'elles –incloent-n'hi algunes de les transcrites en aquesta revista– són errònies i, en alguns casos, malèvoles, insidioses i, àdhuc, calumnioses. Per tant, crec que tinc el deure –com a ciutadà o historiador– de col·laborar a restablir la veritat, per tal que la tinguin en compte els lectors d'EL TEMPS. No es pot faltar a la veritat, com ho fa Ortínez, sense que algú denunciï públicament el fet.

Per demostrar el que exposo, transcriuré alguns fragments de la seva obra –no-

més el limitat nombre que permet l'espai de què dispo- i els comentaré. Se'n podrien transcriure i comentar molts d'altres de semblants. Espero, però, que amb els que comento n'hi hagi prou.

SOBRE JOSEP ANDREU I ABELLÓ

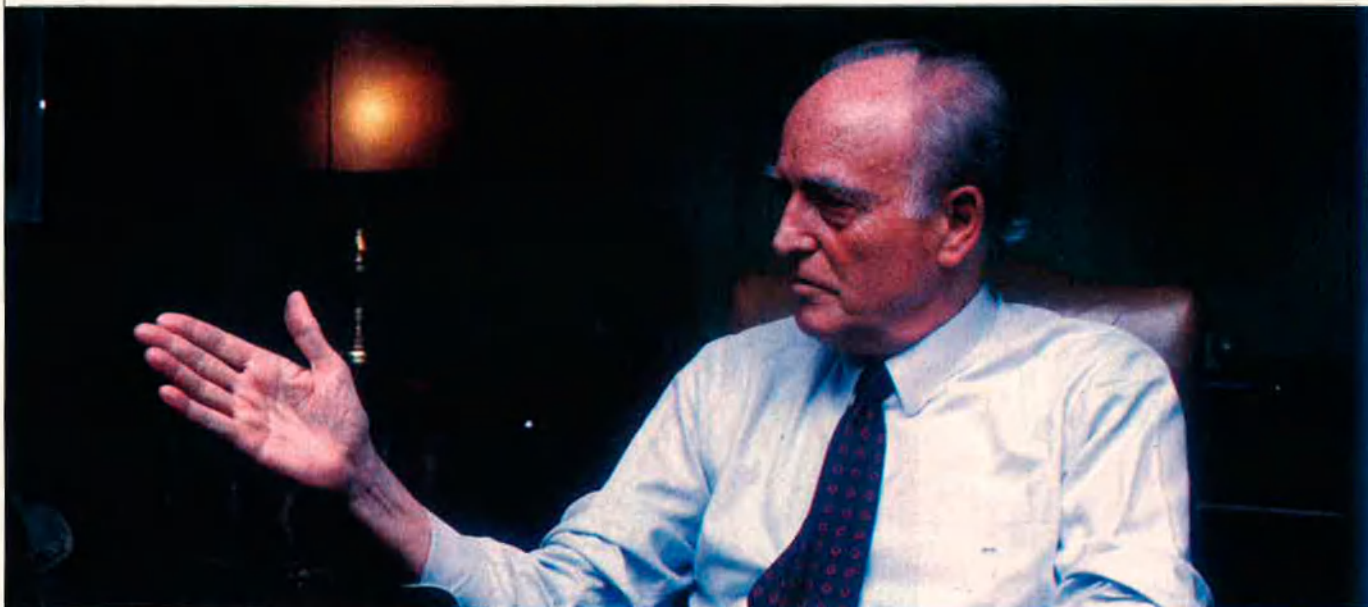
Una de les persones que Ortínez tracta insidiosament i, àdhuc, calumniosament en el seu llibre és Josep Andreu i Abelló, l'advocat i polític que es va morir fa uns dies, després d'una llarga malaltia. Ortínez arriba a escriure que quan Andreu "va tornar a Catalunya em va fer una certa sorpresa que es presentés com el cap de la justícia catalana durant la Guerra Civil. Si això fos veritat, que no ho era, perquè no tenia cap mena de po-

J. Andreu i Abelló és tractat calumniosament per Ortínez, segons Benet.

der, seria responsable de no haver ordenat la persecució judicial de milers d'assassins que constitueixen les patrulles d'incontrolats." (pàg. 87 de l'obra).

És difícil de dir un major nombre de falsedats en tan poques ratlles. I amb tanta malvolença. ¿Com pot Ortínez negar que Andreu fou el cap de la justícia a Catalunya durant la guerra civil? ¿És que ell, ja jove adult, no llegia els diaris durant la guerra? ¿És que no ha llegit les obres més importants que s'han publicat sobre la guerra civil a Catalunya? ¿Com pot negar que Andreu i Abelló fou nomenat president de l'Audiència Territorial de Catalunya, el setembre del 1936, en saber-se la notícia que el seu president havia estat assassinat pels franquistes a La

Sobre l'actuació de Josep Benet sota el franquisme

Ortínez, en la seva obra, manifesta reiteradament un menyspreu total per l'acció del catalanisme i dels catalanistes durant el període franquista. Arriba a escriure: "Francament, el catalanisme més o menys oficial (sic) de l'època no tenia cap importància. Jo pensava que anaven profundament equivocats i que sota l'aparença d'un gran coratge cívic s'ocultava una poderosa impotència. Era molt difícil, per exemple, que fiquessin Josep Benet a la presó, perquè a Madrid, i al poder franquista de Barcelona tipificat en el governador, Josep Benet no provocava cap inquietud". (pàgs. 128 i 129 de la seva obra).

Ortínez, amb la mateixa malvolença amb què tracta Andreu i Abelló, tracta ara Josep Benet, en aquesta cita de la seva obra i en altres. Com hi tracta també l'abat Escarré, per exemple. I torna a mentir. Car Benet va ser una de les persones que més vegades va ser perseguit i detingut per la policia franquista. La primera vegada l'any 1947, en temps dels policies Quintela i Polo, com explica Maurici Serrahima en el seu diari *Del passat quan era present*, I, pàg. 425. La darrera, l'any 1971, amb motiu de la celebració de la sessió constitutiva, en la clandestinitat, de l'Assemblea de Catalunya, com explica l'obra d'Antoni Batista i J. Playà Maset, *La Gran Conspiració. Crònica de l'Assemblea de Catalunya*, pàgs. 112-113. L'any 1959, amb motiu de la campanya de la "P", acusat de ser el cap d'aquesta campanya, Benet patí durant cinc setmanes els interrogatoris de la policia. Per dues vegades va haver de passar a viure en la clandestinitat. L'any 1962, amb

Manifestació per la llibertat, l'amnistia i l'estatut d'autonomia, convocada per l'Assemblea de Catalunya. En la sessió constitutiva d'aquest organisme antifranquista va ser detingut Benet.

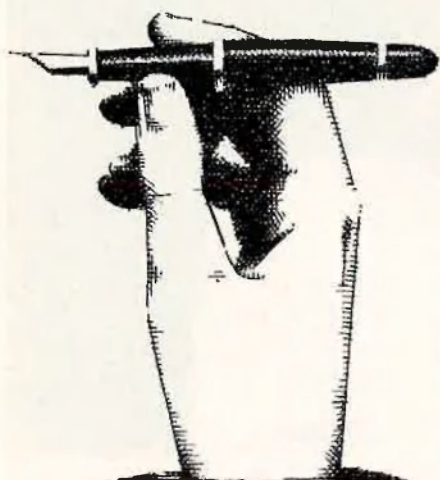
ARXIU

motiu de la seva participació en el salvament de la vida de Jordi Conill, quan per aconseguir-ho va mobilitzar el cardenal Montini i la premsa italiana; i l'any 1960, amb motiu dels Fets del Palau de la Música Catalana, quan hagué de viure durant tres mesos en la clandestinitat, perquè la policia el buscava per detenir-lo. Certament, Benet no va anar a parar a la presó, perquè la policia no va poder provar mai davant el jutjat, els fets dels quals l'acusava. Tanmateix, a les presons de Barcelona i de Madrid, Benet hi va passar moltes hores, com a advocat de nombrosos presos antifranquistes, des dels anys 50. Ortínez no ha llegit l'obra *Miscel·lània d'homenatge a Josep Benet*, ni la d'Albert Manent, *El Molí de l'Ombra*. Els lectors que vulguin

conèixer la veritat de l'actuació de Benet poden llegir-les. D'altra banda, si ell no va arribar mai a ser empresonat, fou multat diverses vegades i visqué la major part del període franquista sense passaport per ordre de l'anomenada Brigada social.

D'altra banda, és molt significatiu que Ortínez, en una obra que parla de l'actuació de la burgesia catalana, no esmenti ni una vegada el nom de Fèlix Millet i Maristany, del qual Benet fou secretari particular en els anys 40, el "burgès" que durant els anys de la immediata postguerra més va fer al servei de la llengua i la cultura catalanes. És clar que en aquells anys, Ortínez era franquista, com més endavant seria alt funcionari de l'administració franquista.

Josep Benet

PREMI DE NOVEL·LA "CIUTAT D'ALZIRA" 1993

INSTITUÏT PER L'AJUNTAMENT
D O T A C I Ó :
1.500.000 P T E S .
ORIGINALS PER QUINTUPLICAT
ENTRE 100 I 200 FOLIS
T E R M I N I :
FINS AL 8 DE SETEMBRE
L L I U R A M E N T :
15 D'OCTUBRE DE 1993
DEMANEU LES BASES A:
AJUNTAMENT D'ALZIRA
SANT ROC, 6 - 46600 ALZIRA
P U B L I C A :

Edicions Bromera

Benet creu que els elements incontrolats de la FAI foren combatuts per Andreu i Abelló.

ARXIU

Rioja i, després, al mes d'octubre, president del Tribunal de Cassació de Catalunya, en substitució de Santiago Gubern que es va exiliar atemorit per l'actuació dels anarquistes? ¿Com és que Ortínez nega, sense cap fonament, el que

escriu la *Gran Enciclopèdia Catalana* sobre Andreu i Abelló? ¿Per què pretén així enganyar els lectors de la seva obra?

Més encara: Ortínez diu que, en el cas d'haver estat Andreu cap de la justícia catalana, "seria responsable de no haver ordenat la persecució judicial de milers d'assassins que constituïen les patrulles d'incontrolats". ¿Com pot Ortínez mentir i calumniar fins a aquest extrem?

¿Tant d'odi té contra la personalitat d'Andreu i Abelló? La veritat és que Andreu, durant la guerra, palesant un coratge que l'honorà, va acceptar un dels càrrecs més difícils i perillosos d'aquell temps, a petició del president Companys. I, Andreu, que ja abans del seu nomenament havia salvat la vida de nombroses persones perseguides, fins a l'extrem de convertir el seu domicili particular en un refugi on vivia constantment gent perseguida, en començar a exercir el seus càrrecs s'enfrontà coratjosament amb els elements de la FAI que, en apoderar-se del Palau de Justícia de Barcelona al principi de la guerra, havien creat la nefasta Oficina Jurídica, els quals foren desallotjats per ell, fins al

punt que el seu cap, Eduardo Barriobero, acabà a la presó. Més encara: sota la presidència d'Andreu, a primers del 1937, fou designat un jutge especial encarregat de perseguir els individus que havien comès assassinats durant els primers mesos de la guerra, molts dels quals foren detinguts. ¿És que Ortínez no llegia els diaris de Barcelona en aquells primers mesos del 1937, en els quals apareixia la relació dels noms dels faistes detinguts? ¿És que no ha llegit l'obra fonamental de Solé Sabaté i Villarroja, *La repressió a la rera guarda catalana (1936-1939)*, en el primer volum de la qual es dedica tot un capítol a aquest tema (pp. 217-232)? ¿Com pot mentir així Ortínez? Aquesta obra tan important, com altres de fonamentals per a conèixer la història de la guerra civil, ha estat editada per les Pu-

blicacions de l'Abadia de Montserrat, aquest Montserrat que Ortínez tracta tan malèvolament en el seu llibre.

I encara: Ortínez silencia que els elements de la FAI, com a represàlia per aquest comportament d'Andreu i Abelló, el 2 d'agost de 1937 atemptaren contra la seva vi-

da, quan sortia del Palau de Justícia. Un atemptat del qual ell, afortunadament, va sortir il·lès, però, en el qual, desgraciadament, un guàrdia civil i una funcionària resultaren ferits. El 12 de desembre següent, un tribunal condemnava els seus agressors, membres de la FAI. Vegeu-ne la sentència íntegra, que ja vaig

publicar a l'apèndix del llibre de R. Tasis, *Les presons dels altres* (pp. 192 i ss.). Un llibre que tampoc no ha llegit Ortínez. Davant aquests fets, ¿com pot Ortínez parlar d'Andreu i Abelló en els termes calumniosos en què ho fa? ¿Quin valor poden tenir unes "memòries", on es menteix fins a aquests extrems,

en uns fets totalment documentats i que són coneguts per tota persona que tingui un mínim coneixement de la història de la passada guerra civil a Catalunya?

SOBRE ELS ASSASSINATS D'IGUALADA

Una mostra de la manca de rigor amb què Ortínez escriu en la seva obra i, per tant, de la seva fiabilitat, es manifesta, per exemple, quan escriu que a Igualada,

El nombre de persones executades a Igualada durant la guerra es motiu de polèmica. ARXIU

d'on procedia la seva família paterna, durant la guerra civil "van executar setanta persones en una sola nit" (pàg. 20 de l'obra). ¿Per què escriu aquesta falsedat, quan és prou sabut que durant tota la guerra el nombre de persones executades a Igualada fou de 79? ¿I quan també és prou sabut que, en la nit tràgica a què es refereix Ortínez, foren 18 els assassinats, en represàlia per l'execució a la zona franquista del dirigent del POUM, Joaquín Maurín, la qual posteriorment no resultà certa. (Vegeu l'obra esmentada de Solé i Villarroya, I i II, pàgs. 390 i ss.). Amb aquesta manca de rigor escriu Ortínez les seves memòries.

SOBRE LA DETENCIÓ DEL PRESIDENT COMPANYS

Ortínez i els altres tarradellistas no m'han perdonat mai que hagi tingut el coratge d'expressar, lliurement, la meua opinió sobre el gegant -Ortínez *dixit*-Tarradellas. I en lloc d'escriure rebatent les meves proves documentals, han emprat només la desqualificació personal, l'insult i la calúnnia. Potser un dia publicaré un llibre reproduint tots els atacs rebuts.

Crec que seria alligador. Tanmateix, el que més m'ha dolgut és que ataquessin la tasca del Centre d'Història Contemporània de Catalunya, el qual amb un modestíssim pressupost i els seus col·laboradors -poquíssims en nombre, però excel·lents-, fa una tasca molt meritòria. Crec que ho palesa, entre altres coses, el catàleg que acaba de publicar, on cons-

ten els títols del gairebé un centenar d'obres a les quals ha donat suport, des de la seva fundació. Es va atacar el Centre, l'any passat, acusant falsament i calumniosament que la meua obra *Tarradellas en els seus textos (1954-1988)*, havia estat realitzada al Centre. Vaig exigir proves d'aquesta acusació. Els acusadors no n'aportaren cap. Van callar. Ara, Ortínez llança una acusació molt més calumniosa contra el Centre, en escriure un text, que ha estat transcrit en aquesta revista, que diu així: "Em consta que Benet, des del seu càrrec com a director del Centre d'Història Contemporània de la Generalitat de Catalunya va encaminar-se a la investigació de les presumptes responsabilitats de Josep Tarradellas en la detenció del President Companys per agents de la Gestapo. Em consta que van fer

No s'ha fet cap investigació sobre la mort del president Lluís Companys, diu Benet. ARXIU

viatges a Suïssa per consultar els antics arxius de la policia política alemanya. I em consta que no van trobar-hi, evidentment, res." (pàg. 207 del llibre).

Es difícil de contenir la indignació davant aquest text innoble i calumniós. Ortínez menteix greument. Per això, tinc el dret d'exigir que, en aquestes mateixes pàgines d'EL TEMPS, que han transcrit aquest text, aportin les proves que demostrin que el Centre, que dirigeixo, ha realitzat la investigació que ell diu i que publiqui el nom concret de les persones que, segons ell, "van fer viatges a Suïssa per consultar els arxius de la policia política alemanya", bo i especificant les dates d'aquests viatges. Si no ho fa en el termini d'un mes, Ortínez quedarà com un mentider i un calumniador davant to-

ta la societat catalana. Cal dir que la meua posició, davant les diverses versions existents sobre la detenció de Companys, a La Baule, ha quedat exposada en la meua obra *Exili i mort del president Companys*, publicada l'any 1990. Els lectors poden consultar-la.

No dispo de més espai per a transcurrir i comentar altres textos d'Ortínez. Tanmateix, crec que el que he escrit és suficient per a demostrar el poc crèdit que mereix la seva obra. Voldria, però, acabar amb un últim comentari.

ORTÍNEZ I EL PAÍS

La redacció d'EL TEMPS ha tingut l'encert de cloure la seva antologia de textos d'Ortínez amb aquest: "Pla tenia una idea general sobre els catalans que aplicava amb perseverància. La idea era molt simple: 'No cal perdre el temps, no cal amoïnar-se, no tenim cap valor, aquí no hi ha ningú que sàpiga parlar, que tingui res a dir que valgui la pena'. Haig de dir que la vida no m'ha donat ocasió de rectificar el vell mestre". Es natural que una persona que tingui aquest concepte de Catalunya i dels catalans hagi publicat una obra tan miserable com la que he comentat. Sortosament jo comparteixo l'opinió dels molts milers de catalans que, perquè estimaven aquest nostre país i el seu poble, amb els seus defectes i virtuts, van treballar -sacrificant-se molt sovint-, a l'interior del país o a l'exili, pel redreçament de Catalunya després de la desfeta del 1939. Aquests catalans que Ortínez menysprea en la seva obra.

Josep Benet

Ortínez coincideix amb Pla en la visió dels catalans. ARXIU

Sobre la relació d'Ortínez amb Tarradellas

L'admiració que Ortínez manifesta envers Tarradellas arriba a extrems risibles i dignes de la més pintoresca hagiografia. El títol de la quarta part de la seva obra és aquest: "Enlluernat pel gegant". En un altre indret escriu que Tarradellas "em deia que jo era el pèrre Joseph, el conseller (...) que inspirava la política del cardenal Richelieu. Però jo no era exactament el pèrre Joseph. Ell sí que era Richelieu." (pàg. 161 de la seva obra). Aquest Tarradellas "gegant", aquest Tarradellas "Richelieu" és el mateix que durant la guerra civil, com a conseller en cap, governà pèssimament Catalunya. Car sota el seu govern es va continuar assassinant, s'esdevingueren fets tan greus com els de la Fatarella, mentre la comarca de la Cerdanya continuava sotmesa a la dictadura anarquista del "Cojo de Màlaga" i van produir-se els fets de Maig del 1937. Un Tarradellas que, a l'exili, mentre milers de catalans es consumien en els camps de concentració francesos, ell que en començar la guerra no disposava de patrimoni propi ni familiar, i era un modest viatjant de comerç, sis mesos després de passar a l'exili, amb francs francesos comprava la finca de Saint-Martin-le-Beau, a nom de la seva muller.

Algunes de les coses que Ortínez publica sobre Tarradellas, amb el qual —explicava— volia crear el partit tarradellista (pàg. 161 de la seva obra), són dignes d'una antologia del disbarat polític pel seu surrealisme.

Per exemple, quan arriba a escriure molt seriosament: "El que nosaltres havíem de

Josep Tarradellas assisteix a un acte com a conseller d'Hisenda de la Generalitat republicana. Josep Benet creu que quan va ser conseller en cap, Tarradellas governà pèssimament el Principat.

ARXIU

fer, el que vam intentar fer (ell i Tarradellas) era convenir amb la monarquia espanyola la separació de Catalunya de la resta d'Espanya i arribar després a un pacte basat en la unió personal, en el pacte entre Catalunya i la monarquia mitjançant el vincle d'un mateix rei, d'una mateixa forma d'Estat. Això era el tarradellisme ja en els anys cinquanta" (!) (pàgs. 131-132 de la seva obra). ¿Com es pot escriure això quan és públic i notori que Tarradellas fins al mateix any 1976, quan ja era rei Juan Carlos, va declarar-se reiteradament i públicament contrari a la monarquia, arribant a menysprear, en els seus escrits, la figura de Juan Carlos? Més encara, quan sempre

va atacar els catalans que mantenien relacions amb Don Juan, com en el cas d'Andreu i Abelló. La meua obra *El president Tarradellas en els seus textos (1954-1988)* dedica tot un capítol a transcriure els seus textos contraris a la monarquia, molts dels quals eren del tot despectius envers Don Juan i Juan Carlos. El lector pot constatar-ho.

Ortínez dedica un capítol de la seva obra al meu llibre sobre Tarradellas. Podia esperar-se que el criticés indicant els errors que pot contenir, discutint fets concrets, dades i documents. No fa res d'això. Es limita a dedicar a l'autor tota mena de desqualificacions i a tractar despectivament la seva persona i la seva actuació política de durant gairebé 60 anys. Arriba a escriure que Benet davant De Gaulle hauria estat pétainista. Diu que Benet: "estava profundament incapacitat per comprendre el present" (p. 204 de l'obra). Tarradellas, per Ortínez, a més de ser un gegant, un "Richelieu", era un De Gaulle. Com pot qualificar de pétainista una persona que, als anys quaranta, va col·laborar —arriscant el que calia aleshores— amb la França de De Gaulle i que té com un gran honor d'haver comptat entre els seus amics alguns dels dirigents de la Resistència francesa? De la lectura dels comentaris merament despectius que Ortínez fa del meu llibre sobre Tarradellas, es conclou que el seu contingut respon del tot a la veritat dels fets. Aquests no els ha desmentits.

Josep Benet

Benet creu, contràriament a Ortínez, que Tarradellas va ser antimonàrquic fins al 1976.

ARXIU